

од практиката за практиката

ПРАКТИЧНА ПРОГРАМА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈА

Сузана КРАЈНЦ ЈОЛДИК

Центар за едукација и рехабилитација на физички хендикепирани деца и младинци Камник, Словенија

Резиме

Заводот за оспособување на деца и младинци со физичка попреченост, Камник (понатаму во текстот ЗУИМ) изведува верификувана или одобрена од државата практична програма за рехабилитација. Програмата е наменета на сите млади луѓе кои завршиле основно образование, но не можат да го продолжат редовното школување по програмите за средно образование. Програмата содржи неколку еквивалентни делови: образование, практична работа, обука за работа, здравство, терапевтски, психолошки и други активности. За секој почетник во првиот месец на образованието, членовите на оперативниот тим креираат индивидуализирана програма која вклучува индивидуализирана училишна работа, индивидуализирана програма за обука и други експертски активности. Програмата може да трае максимум 6 години, меѓутоа може да заврши порано, кога оперативниот тим ќе смета дека обуката не е веќе потребна. Напредокот на еден млад човек е најважната работа, па ако нема напредок, обуката се прекинува. Обуката на младите луѓе во практичната програма за рехабилитација е само почеток. Земјата ќе треба да размислува за социјалните претпријатија кои ги има низ целиот свет, на пример во скандинавските земји и во САД.

Клучни зборови практична програма за рехабилитација, деца и мадинци со оштетувања на моториката и со хронични болести, индивидуализирана програма

Адреса за сепаратите:

Сузана КРАЈНЦ ЈОЛДИК

Шешче 78/а

3312 Преболд, Словенија

e-mail: suzana.krajnc-joldic@guest.arnes.si

from practice to practice

REHABILITATION PRACTICAL PROGRAMME

Suzana KRANJC JOLDIKJ

Centre for Education and Rehabilitation of Physically Handicapped Children and Adolescents Kamnik, Slovenia

Abstract

Centre for Education and Rehabilitation of Physically Handicapped Children and Adolescents Kamnik (Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik; hereinafter: ZUIM) perform verified or state-approved programme the Rehabilitation practical programme. The programme is intended for all those young people, who have completed primary school education, but cannot continue regular schooling in secondary school programmes. The programme consists of several equivalent parts: education, practical work, training work, health, therapeutic, psychological, and other activities. For every beginner in the first month of education members of the operative team create an individualized programme, which includes individualized school work, individualized training programme, and other expert activities. The programme can last for 6 years maximum, it can however be completed earlier, when the operative team feels the training is no longer necessary. Progress of a young person is what matters the most, and if there is no progress, the training is brought to an end. Training of young people in the Rehabilitation practical programme is only the beginning. The country will have to start considering social enterprises, which are found elsewhere in the world, for example in Scandinavian countries and in the USA.

Key words: Rehabilitation practical programme, children and young people with mobility impairments and with chronic illnesses, individualized programme.

Address requests for reprint to:

Suzana KRANJC JOLDIKJ

Šešče 78/a

3312 Prebold, Slovenia

e-mail: suzana.krajnc-joldic@guest.arnes.si

Практична програма за рехабилитација

Вовед

Заводот за оспособување на деца и младици со физичка попреченост, Камник (понатаму во текстот ЗУИМ), кој претставува централна специјализирана институција во Словенија за образование, школување и обука на деца и младици со оштетувања на моториката и со хронични болести, ја обезбедува практичната програма за рехабилитација. Програмата најпрвин е имплементирана како експериментална. Но од 2001 таа се реализира како верификувана или одобрена од државата, потврдена од Советот на експерти на Република Словенија за општо образование.

Програмата е наменета на сите млади луѓе кои завршиле основно образование, но не можат да го продолжат редовното школување по програмите за средно образование. Освен тоа, се зголемува бројот на млади луѓе со физичка попреченост, посебно на млади луѓе со повреди на главата. Учениците се охрабруваат да се запишат на овие програми преку различни насочни комитети. Професионалниот персонал прецизно им ја претставува програмата на младите луѓе и нивните родители, пред младите луѓе да стигнат во ЗУИМ. Младите луѓе и нивните родители можат да се запознаат со програмата на денот за информации или индивидуално.

1. Содржина на програмата

Програмата содржи неколку еквивалентни делови:

- образование;
- практична работа;
- обука за работа;
- здравство, терапевтски, психолошки и други активности.

1.1. Образование

Образованието е важен фактор во практичната програма за рехабилитација бидејќи тоа е добар начин младите луѓе да ги прошират своите хоризонти, а на овој начин ние директно придонесуваме за подобро индивидуално општо знаење.

Rehabilitation practical programme

Introduction

Centre for Education and Rehabilitation of Physically Handicapped Children and Adolescents Kamnik (Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik; hereinafter: ZUIM), which represents the central Slovenian specialized institution for education, schooling, and training of children and young people with mobility impairments and with chronic illnesses, provides the Rehabilitation practical programme. Initially the programme has been implemented as an experimental programme. But since 2001 it has been carried out as a verified or state-approved programme, which has been confirmed by the Council of Experts of the Republic of Slovenia for General Education.

The programme is intended for all those young people, who have completed primary school education, but cannot continue regular schooling in secondary school programmes. Likewise, the number of physically impaired young people is increasing, in particular the number of young people with head injuries. Students are encouraged to enrol in these programmes through various direction committees. Before a young person arrives to the ZUIM, professional staff members precisely introduce the programme to him or her and their parents. Young people and their parents can get acquainted with the programme on the information day or individually.

1. Programme content

The programme consists of several equivalent parts:

- Education;
- Practical work;
- Training work;
- Health, therapeutic, psychological, and other activities.

1.1. Education

Education is an important factor in the Rehabilitation practical programme because it is a good way for young people to expand their horizons, and this way we directly contribute to a better general knowledge of an individual.

Другите програми како што се програмите за професионална обука, не го имплементираат тоа. Образованието се одвива во две форми. Програмата за специјално внатрешно образование опфаќа адаптирани содржини со словенечки јазик, математика и едукација за средината, исто така уметност, музика и физичко образование. Посебна нагласка е дадена на содржините кои младите луѓе можат да ги користат во секојдневниот живот, во конкретни ситуации (во продавници, во банки, во градина итн.). Вториот дел од образованието се случува во форма на инклузија на младите луѓе во индивидуални предмети во програмите од редовното средно образование, кое се одвива во ЗУИМ. Сите ученици се вклучуваат во индивидуалните предмети врз основа на нивните сопствени способности, можности и интереси. Наставникот кој предава на таквите програми мора да ги адаптира формите на настава, испитување и евалуација на знаењето. „Нашата мисија е обука на посебни деца и младинци со умерено и тешко оштетување на моториката, бидејќи во последните години кај нас доаѓаат сè повеќе деца и младинци со комбинирани нарушувања“, објаснува Здравка Slavec (1). Затоа е битно да се изнајдат нови активни форми на настава, испитување и евалуација на знаењето.

1.2. Практична работа

Практичната работа се одвива во работилници под водство на инструктор за работа и едукатор за уметност. Личните асистенти, кои им нудат физичка помош на учениците со физички оштетувања, исто така се вклучени во имплементацијата на образовниот и процесот на школување. Младите луѓе прават хартија, обработуваат хартија и дрво, цртаат на стакло и креираат дела од стакло. Во работилниците се користат адаптирани алатки, така што секој индивидуалец може да прави тоа што сака. Обуката почнува постепено, најпрвин полесно, со задачи кои бараат помалку, а потоа учениците одат кон потешки фази кои бараат повеќе ангажирање. Дури и практичната работа специфично го изразува принципот на индивидуализацијата. Секоја млада личност е индивидуален субјект, затоа тие се обучуваат според индивидуалните програми.

Other programmes, such as professional training programmes, do not implement this.

Education takes place in two forms. A special internal education programme comprises adapted contents of Slovenian language, mathematics, and environmental education, and also art, music, and physical education. Special emphasis is given to contents, which young people can use in everyday life, in concrete situations (in shops, in banks, on the garden, etc.). The second part of education takes place in the form of inclusion of young people in individual subjects from full-time secondary school programmes, which take place in the ZUIM. All students join individual subjects on the basis of their own abilities, capabilities, and interests. A teacher teaching in such a programme must adapt forms of teaching, examination, and evaluation of knowledge. “Our mission is training of in particular children and young people with moderate and severe mobility impairments, whereas in recent years more children and young people with combined disturbances have been sent to us,” relates Zdravka Slavec (1). So it is important to look for new active forms of teaching, examination, and evaluation of knowledge.

1.2. Practical work

Practical work takes place in workshops under the guidance of a work instructor and an art educator. Personal assistants, who offer physical help to physically impaired students, are also included in the implementation of the education and schooling process.

Young people make paper, process paper and wood, draw on glass and create glassworks. Adapted tools are used in the workshop, so every individual can do what he or she can. Training begins gradually, first easier, less demanding tasks are done, and then students are moving towards heavier, more demanding phases. Even the practical work specifically expresses the principle of individualization. Each and every young person is an individual subject, so they are trained in line with the individual programme.

Учениците се обучуваат да изведуваат работа што можат да ја вршат дома со минимална помош од семејствата, роднините или други.

1.3. Обуката за работа

Обуката за работа се однесува на индивидуалец или на група. Обуката за работа не е теорија, туку практика. Обуката за живот значи подобрување на се што луѓето со извесна попреченост се во можност да го направат во оптимална смисла, т.е. со своите способности. Обуката за работа содржи ориентирано и неориентирано слободно време на младиот човек. Нагласката е на развојот на позитивната и пред сè реалистичката слика за себе, на стекнувањето социјални и комуникативни вештини, развојот на независноста итн.

Младите луѓе имаат поактивна улога бидејќи соработуваат во планирањето, во содржините и времето за имплементација на индивидуалните активности. Ние заедно ги дефинираме правилата кои заеднички мора да ги следиме. Др. Рутар верува дека токму затоа нема „проблематични“ ученици (2).

Тоа што навистина е важно е дека голем дел на обуката за работа се случува надвор од институцијата, што значи дека претставува секојдневна социјална и животна ситуација, а во форма на различна тематска програма. Затоа организираме кампови, викенди и екскурзии за учениците. Тоа е добар начин младите луѓе да стекнат искуство што го бара животот.

Една од најважните активности исто така е анимацијата, со помош на која едукаторот предава и се обидува да ги постигне целите. Овде едукаторот се јавува во улога на аниматор. Младите луѓе се вклучени во активности на анимацијата врз база на нивните лични интереси, но понекогаш едукаторот ги поттикнува индивидуите да се вклучат, посебно кога верува дека таквата активност би имала терапевтски ефект врз ученикот. Ефектите од активностите со анимација можат да се видат во широкиот спектар можности за тестирање во разни животни ситуации, во нови искуства, во развојот на системот на вредности, емоционалната сфера, развојот на креативноста, интелектуалните способности, стекнувањето социјално искуство и во функционалното знаење.

Students are trained to perform work they can do at home with minimum help from their families, relatives, and others.

1.3. Training work

Training work refers to an individual and a group. Training work is not a theory, but practice. Training for life means improving everything what people with certain hindrances are able to do in the optimal sense, i.e. within their abilities. Training work comprises oriented and non-oriented free time of a young person. The emphasis is on the development of positive and above all realistic self-image, on the learning of social and communication skills, development of independence, etc.

Young people have a more active role, because they cooperate in planning, in the contents and timing of implementation of individual activities. We jointly define rules, which we all must follow. Dr Rutar believes this is why there are no “problematic” students (2).

But what really matters is that a great part of the training work takes place outside the institution, which means in everyday social and life situations, and in the form of various thematic programmes. This is why we organize camps, weekends, and excursions for students. This is a good way for young people to acquire missing experiences required for life.

One of the most important activities is also animation, by means of which the educator teaches and tries to attain set goals. Here the educator appears in the role of an animator. Young people are included into animation activities on the basis of their own interests, but sometimes the educator encourages individuals to include, in particular when he believes such activities would have a therapeutic effect on a student. The meaning of animation activities can be seen in a wide spectre of possibilities of testing life situations, new experiences, developing value systems, emotional sphere, developing creativity, intellectual abilities, and acquiring social experiences and functional knowledge.

1.4. Здравствени, терапевтски, психолошки и други активности

Здравствените, терапевтските, психолошките и другите активности се одвиваат паралелно со сите други активности. Младите луѓе се вклучени во модерни терапевтски процедури. Секому му се понудени работи од кои тој или таа има потреба.

2. Индивидуализирана програма

За секој почетник во првиот месец на едукацијата членовите на оперативниот тим креираат индивидуализирана програма, која вклучува индивидуализирана училишна работа, индивидуализирана програма за обука и други експертски активности. Нашиот интердисциплинарен тим таканаречен „оперативен тим“ е составен од: едукатор, наставник, доктор, медицинска сестра, медицински помошник, физиотерапевт, професионален терапевт, логопед, психолог и социјален работник. Едукаторот ја подготвува временската линија за активности за секој млад човек индивидуално. Програмата им се претставува на родителите и заеднички се дефинираат целите, кои ќе се следат во текот на едукацијата и обуката на нивното дете. Самите млади луѓе активно се вклучени во подготовката, планирањето и следењето на индивидуализираните програми. На крајот на времето за школување редовно се прави евалуација и изработува документација. Редовното следење и флексибилноста се посебно важни при специфичната програма за рехабилитација. Можно е да се адаптираат содржини, методи на работа, темпо на комплексност и на крај должината на програмата. Програмата може да трае максимум 6 години, меѓутоа може да се заврши порано, кога оперативниот тим ќе почувствува дека обуката не е веќе потребна. Најважен е напредокот на младиот човек, па ако нема напредок, обуката се прекинува. Обуката на практичната програма за рехабилитација може да се комплетира по извесен период и ученикот може да најде работа во некоја институција или во заштитна работилница, но обуката може да претставува форма на „транзитиска програма за обука“ и ученикот може последователно да влезе во редовната образовна програма.

1.4. Health, therapeutic, psychological and other activities

Health, therapeutic, psychological and other activities take place parallel with all other activities. Young people are included into modern therapeutic procedures. Every person is offered the things he or she needs.

2. Individualized programme

For every beginner in the first month of education members of the operative team create an individualized programme, which includes individualized school work, individualized training programme, and other expert activities. Our interdisciplinary team the so-called “operative team” is composed of: educator, teacher, doctor, nursing sister, nursing assistant, assistant, physiotherapist, occupational therapist, speech therapist, psychologist and social worker. The educator prepares timeline of activities for every individual young person. The programme is introduced to parents and we jointly define goals, which will be followed during education and training of their child. Young people themselves are actively included in the preparation, planning, and follow-up of the individualized programme. At the end of the school term we regularly perform evaluations and manage documentation. Regular follow-up and flexibility are of particular importance in this specific Rehabilitation practical programme. It is possible to adapt contents, work methods, tempo of complexity, and finally the duration of the programme. The programme can last for 6 years maximum, it can however be completed earlier, when the operative team feels the training is no longer necessary. Progress of a young person is what matters the most, and if there is no progress, the training is brought to an end.

Training in the Rehabilitation practical programme can be completed after a certain period of time and a student can find job at the institution or in a sheltered workshop, but training can also represent some form of a “transitional training programme” and a student can subsequently enter any full-time educational programme.

Заклучок

Обуката на младите луѓе во практичната програма за рехабилитација е само почеток. Земјата ќе треба да размислува за социјалните претпријатија кои ги има низ целиот свет, на пример во скандинавските земји и во САД.

Литература / References

1. Slavec Z. (Post)rehabilitacijski praktikum–nova priložnost za mladostnike po poškodbi glave. *Rehabilitacija*, 2002: 1(1/2): 59-61.
2. Rutar D. (Post)rehabilitacijski praktikum. *Vzgoja in izobraževanje*, 2003:34 (5): 57-58.
3. Kroflič M. Socialna politika v Evropski uniji z vidika integracije invalidov: zbornik predavanj s simpozija / European Union social policy from the aspect on integration of people with disabilities: report of the symposium (9. November 1998).
4. Neuman Z. Psihologija telesno prizadetih. (*Psychology of the Physically Disabled*). Ljubljana: Faculty of Arts. Pedagoško znanstvena enota za psihologijo (*Psychology Pedagogic Research Unit*), 1976.
5. Robert W, Reasoner, Gail Dusa. Razvijanje pozitivnega samovrednotenja mladostnikov. *Priročnik za mentorje*. Ljubljana: Inštitut za razvijanje osebne kakovosti, 1999.
6. Pravilnik o smeri in stopnji izobrazbe strokovnih delavcev v posebnem programu vzgoje in izobraževanja za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami (post)rehabilitacijski praktikum, Uradni list RS, št. 57/2004: 7454. (*Rules defining the type and level of degrees required for education professionals delivering special education programmes for children and youth with special needs Rehabilitation practical programme, Official Gazette of the RS, no. 57/2004: 7454.*)

Conclusion

Training of young people in the Rehabilitation practical programme is only the beginning. The country will have to start considering social enterprises, which are found elsewhere in the world, for example in Scandinavian countries and in the USA.